

Sajtóközlemény Luxembourg, 2021. július 5.

A szennyezők helyett túl gyakran az európai adófizetők fizetnek

A „szennyező fizet” elv értelmében az általuk okozott szennyezéssel kapcsolatos költségeket a szennyezőknek kell viselniük, ám amint arról az Európai Számvevőszék a ma közzétett jelentésében beszámolt, az Unióban ez nem mindig történik így. Az elv ugyan általánosságban tükröződik az Unió fő környezetvédelmi politikáiban, ám alkalmazása továbbra sem általános, és a különböző ágazatokban, illetve a tagállamok körében egységesnek sem mondható. A számvevők rámutatnak, hogy tisztítási intézkedéseket emiatt esetenként közforrásokból finanszíroznak, holott azokat a szennyezőknek kellene fedezniük.

Az Unióban közel 3 millió potenciálisan szennyezett terület található, ami elsősorban az ipari tevékenységekre, valamint a hulladékkezelésre és -ártalmatlanításra vezethető vissza. Tízből hat felszíni víztest – köztük folyók és tavak – nincs jó kémiai és ökológiai állapotban. Az Unióban jelentős egészségügyi kockázatot jelentő légszennyezés szintén károsítja a növényzetet és az ökoszisztémákat. Mindez jelentős költségeket ró az uniós polgárokra. A „szennyező fizet” elv kimondja, hogy a szennyezésért és az általuk okozott környezeti károkért a szennyezőket terheli a felelősség. A kapcsolódó költségeket tehát nekik, nem pedig az adófizetőknek kell állniuk.

„ Az uniós zöld megállapodás célkitűzéseinek hatékony és méltányos megvalósítása érdekében a szennyezőknek fizetniük kell az általuk okozott környezeti károkért – nyilatkozta Viorel Ștefan, a jelentésért felelős számvevőszéki tag. – Mindeddig túl gyakran történt meg, hogy az európai adófizetőknek kellett viselniük azokat a költségeket, amelyeket a szennyezőknek kellett volna kifizetniük.”

A „szennyező fizet” elv az uniós környezetvédelmi jogszabályok és szakpolitikák egyik alapelve, de az elvet a számvevők szerint egyenlőtlenül és eltérő mértékben alkalmazzák. Az ipari kibocsátásokról szóló irányelv ugyan kiterjed a legszennyezőbb létesítményekre, de a legtöbb tagállam még mindig nem teszi felelőssé az iparágakat, ha azok megengedett kibocsátásai környezeti károkat okoznak. Az irányelv azt sem írja elő az iparágak számára, hogy viseljék a fennmaradó szennyezéssel járó, több százmilliárd euróra rúgó költségeket. A hulladékokról szóló uniós jogszabályok szintén magukban foglalják a „szennyező fizet” elvet, például a „kiterjesztett

E sajtóközlemény célja, hogy összefoglalót nyújtson az Európai Számvevőszék által elfogadott különjelentésről. A jelentés teljes szövege letölthető a Számvevőszék honlapján (eca.europa.eu).

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

gyártói felelősség” révén. A számvevők ugyanakkor megjegyzik, hogy gyakran jelentős közberuházásokra van szükség a finanszírozási hiány áthidalásához.

A szennyezők a vízszennyezés teljes költségét sem viselik. Általában az uniós háztartások fizetnek a legnagyobb mértékben, holott ezek csak 10%-át fogyasztják a víznek. A diffúz forrásokból, különösen a mezőgazdaságból származó szennyezés esetén is nehéz a „szennyező fizet” elv alkalmazása.

A területek szennyezése sok esetben olyan régen történt, hogy a szennyezők már nem léteznek, nem azonosíthatóak, vagy nem tehető felelőssé. Többek között ezek miatt az ún. „gazdátlan” szennyezések miatt kellett az Uniónak olyan kármentesítési projekteket finanszíroznia, amelyeket a szennyezőknek kellett volna fizetniük. Ami még ennél is rosszabb, az uniós közpénzeket éppen hogy a „szennyező fizet” elvvel ellentétesen használták fel, például amikor a tagállami hatóságok nem tartották be egyes környezetvédelmi jogszabályokat és nem fizették meg a tisztítást a szennyezőkkel.

Végezetül a számvevők hangsúlyozzák, hogy amennyiben a vállalkozások nem rendelkeznek elegendő pénzügyi biztosítékkal (pl. a környezeti felelősséget fedező biztosítással), fennáll annak a kockázata, hogy a környezeti kármentesítés költségeit végül az adófizetők viselik. Jelenleg csak hét tagállam (Csehország, Írország, Spanyolország, Olaszország, Lengyelország, Portugália és Szlovákia) követel meg pénzügyi biztosítékot a környezeti kötelezettségek egy része vagy egésze tekintetében. Uniós szinten azonban ezek a garanciák nem kötelezőek, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy ha egy környezeti kárt okozó vállalat fizetéképtelenné válik, az adófizetőket kell bevonni és nekik kell megfizetniük a helyreállítási költségeket.

Háttér-információk

Az Unió a költségvetésének jelentős részét az éghajlatváltozással és környezettel kapcsolatos uniós célkitűzések megvalósítására fordítja. A 2014 és 2020 közötti időszakban a kohéziós politikára és a LIFE programra szánt uniós költségvetés mintegy 29 milliárd eurót irányzott elő kifejezetten a környezet védelmét célzó projektekre.

„A „szennyező fizet” elv alkalmazása következetlen az Unió környezetvédelmi politikáiban és fellépésében” című, 12/2021. sz. különjelentés 23 uniós nyelven elérhető a Számvevőszék honlapján (eca.europa.eu). A jelentés nem tárgyalja az energia- és éghajlat-politikai ágazatot, mivel ezekkel a témákkal több számvevőszéki jelentés is foglalkozott a közelmúltban, például az [Unió kibocsátáskereskedelmi rendszereiről](#), illetve a [légszennyezésről](#) szóló különjelentés. Két héttel ezelőtt a Számvevőszék az [éghajlatváltozás és a mezőgazdaság közötti kapcsolat uniós szintű vizsgálatáról](#) tett közzé jelentést. A mai jelentés azonban az első, amely kifejezetten a „szennyező fizet” elv kérdését vizsgálja.

Különjelentéseit a Számvevőszék bemutatja az Európai Parlamentnek és az Európai Unió Tanácsának, valamint az egyéb érdekelt feleknek, többek között a nemzeti parlamenteknek, az ágazati szereplőknek és a civil társadalom képviselőinek. A jelentéseiben megfogalmazott ajánlások döntő többsége a gyakorlatban végrehajtásra kerül.

A sajtó rendelkezésére áll:

A Számvevőszék sajtóirodája: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – M: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – M: (+352) 691 553 547